

Csillaghullás II.

Melis György

A néphit szerint, ha egy földi élet megszűnik, egy csillag fut le az égről. 2009-ben csillaghullás volt a városban. A lehalló csillagok közül kettő fényesebb volt a többinél. A „hivatalos” emlékezések után személyes emlékekkel idézem alakjukat.

***

Fekete Jánost csak felnőttként ismertem meg, Melis György pályafutását – szüleimnek köszönhetően – végigkísérhettem. Noha iparosok voltak, a két világháború közötti időszak élénk kulturális életébe bekapcsolódtak. Részt vettek a műkedvelő színházi előadásokban, Édesapám énekelt a dalkarban is. Bár a háború véget vetett mindezeknek, érdeklődésük továbbra is megmaradt. Távorról ismerték a Melis családot. Gy. nagybátyám az idősebbik fiúval, Mihálllyal érettségizett, így első kézből tudtuk, hogy a kisebbik Melis fiúnak gyönyörű énekhangja van, és azt is, hogy operaénekesnek tanul. A Gyurko – Édesapám csak így emlegette, pedig soha nem találkozott vele. A kollektív büszkeség szülte ezt a „családi” elnevezést.

Nyilvános bemutatkozása a rádióban nálunk családi ünnep volt. De jól emlékszem, ünnep volt a rádióban is. Előadásban közvetítették valamelyik operát. Szarvason a közvetítést jóval megelőzte a híre: Melis György, „a mi funk” énekelni fog a rádióban. Arra is emlékszem, hogy a köz-

Figaro szerepében, Kalmár Magdával

vetítés kommentátora elmondta, ez az első bemutatkozása egy tehetséges fiatal operaénekesnek. Hogy melyik volt ez az opera, már nem tudom. Később emlékeimben a Sevillai borbély Figarójával azonosítottam, a szakirodalom szerint az Operában a Carmenben debütált. De egyáltalán nem biztos, hogy azt közvetítették. Csendes áhítattal hallgatta végig az egész család a teljes operát. Számomra a pályakezdő Melis György attól kezdve világhírű operaénekes volt.

*

Az '50-es évek elején Margócsy Gyula tanár úr szervező munkája nyomán sokat járt Szarvasra, és magával hozta barátait is. Ide kötötte őt a szülői ház, az iskola és a jó barát, Koszti György. Úgy tudom, mindig náluk szállt meg. A volt Turul Mozi által alapított épületének ütött-kopott színpadán léptek fel, a fapados nézőtér mindig zsúfolásig megtelt. Majd' minden alkalommal elmentem őket meghallgatni, s ott tébláboltam a „művészbéjárnál” hogy közelről is láthassam őket. Az előadások összemósódtak emlékezetemben, de a nevek örökre bevésődtek. (Akkor a hangok is: kapásból felismertem a rádióban nemcsak őket, hanem az akkori élvonalbeli operaénekesek hangját is.) A legtöbbször Sándor Judit jött vele (a szüleim össze is kombinálták őket), de sokszor fellépett Ilosfalvy Róbert és Bende Zsolt is. Igaz, Bende akkor még csak zongorakísérőként. Egy-egy alkalommal láttam fellépni Gyurkovics Máriát, Simándy Józsefet és Házi Erzsébetet. (Csak később, a Melis Györggyel készített interjúból tudtam meg, azt is csak közvetve, hogy jóval korábban, valószínűleg még főiskolás korában kezdte meg a koncertezést Szarvason. Nevetve mesélte, hogy tojás volt a belépődíj, mert a pengő már semmit sem ért.)

Különösen emlékezetes marad Simándy fellépése. Nem a hangja vagy a játéka ragadott meg, hanem a körülmények tették emlékezetessé. Bánkot énekelte. Margócsy tanár úr velem küldött be egy lavór vizet (!) Simándy „öltözőjébe” (a zeneiskola egyik terme volt az öltöző), ott sminkelt. Megdicsért, hogy milyen ügyes vagyok, és megsimogatta a fejemet. Ettől nagyon boldog lettem. Bánk kislfiát a kis Koszti Gyuri „alakította”. Annyi volt a szerepe, hogy ott állt „apja” mellett, aki ölébe vette. Még ma is emlékszem, mennyire irigyeltem.

1956 után ezek az előadások megritkultak, aztán – már az új kultúrházban, egy balsikerű koncert miatt – el is maradtak, csak jóval később újultak fel. De ez már egy másik történet, és nem az én történetem.

*

Egyszer a szüleimmel együtt kerültünk az akkor már ismert művész közvetlen közelségébe. Valamelyik egyházi ünnepmentünk el az Ótemplomba, istentiszteletre, és ő éppen a mögöttünk lévő padosorban ült. Olyan hangerővel énekelte a soron lévő egyházi éneket, hogy az akkor alig három éves öcsém ijedtében sírfakadt. Alig lehetett lecsendesíteni.

*

A Melis Györggyel való személyes találkozást – mint annyi mást is – dr. Tóth

Lajos főiskolai tanárnak köszönhetem. Az általa 1988-ban alapított Szarvasi Krónika első számába tervezett egy interjút az akkor már többszörösen kitüntetett, Kossuth-díjas operaénekesrel, Szarvas díszpolgárával. Beültetett a kocsijába, hogy kísérem el, és becsengettünk a budai Jószerencse utcai lakásba.

– Hát akkor te készítesz vele egy interjút – mondta, miközben bebocsátásra várunk.

Kedvesen fogadott, szívesen beszélt közel két órán át. Számomra a legnagyobb meglepetést az jelentette, hogy nehezen, nagy szünetekkel formálta a mondatokat. (Ez a később készült interjúmban sem vál-

tozott.) Mái is talány maradt számomra, hogyan tudott a színpadon zseniálisan játszani, pergő nyelvvél beszélni, énekelni. Nem volt könnyű szavait írásba áttenni úgy, hogy a beszédstílus is megmaradjon, s a mondatok is kerek legyenek. Az interjú elkészült, elolvasható a Krónika 1. számában és az Emberközelben című publicisztikai kötetben. Ebben hangzott el először a szállóigévé vált mondat, amellyel Amerikában köszöntötte őt egy földije, és amelynek parafrázisa egy verseskötet címe is lett: Co novo na Cipkárky? (Mi újság a Cipkár soron?) Később még többször beszélgettünk – Szarvason – aktuális dolgokról, de persze az első beszélgetés maradt igazán emlékezetes. (Illetve még egy. A Művelődési Központ egyik szobájában, interjú közben szórakozottan hajtogatni kezdte a mikrofonom tokjának kemény fedelét. Kínos volt! Szóljak vagy ne szóljak? – töprengtem. Szóltam. A fedél még ma is megvan. Igaz, kissé gyűrötten)

*

1993-ban, 70. születésnapján, az Operaházban köszöntötte őt egy busznyai szarvasi. Először jártam az Operaházban. Lenyűgözött az élmény. Egy Mozart operában lépett fel. Mozzékony volt, természetes, már amennyire egy operában természetesnek lehet lenni. Baritonja változatlanul ércezen zengett, s amire mindig a legbüszkébb volt: minden szavát érteni lehetett. De – be kell valljam – nem az előadás nyűgözött le, hanem a csodálatos környezet, és az ünneplés. Demeter László polgármester a színpadon köszöntötte a Művészt, és nyújtotta át az aranygyűrűt és a virágkosarat. A pesti közönség teljes döbbenetére a szarvasiak felállva, hosszan tartó tapssal járultak hozzá a köszöntéshez. Az előadás után egy – ugyancsak gyönyörű – különteremben látta vendégül a szarvasiakat és a kollégáit. Így kerülhettünk „testközbe” vele, Szinetár Miklóssal, Kalmár Magdá-